

Проект: „Нова научна парадигма:
Модел за академично коопериране в сферата на
наука, стратегическото планиране и иновациите,
целящ съхранение на културната идентичност и
развитие на капацитет“

Конкурсна сесия за
финансиране на
фундаментални научни
изследвания – 2024

Нова научна парадигма: Модел за академично коопериране в сферата на наука, стратегическото планиране и иновациите, целящ съхранение на културната идентичност и развитие на капацитет"

- Инициатива, насочена към изграждането на дългосрочна визия за взаимодействие между научната общност, културните институции и креативните индустрии.

- **Основна информация за проекта**

- **Договор №:** КП-06-Н85/5 от 05.12.2024 г.

- **Финансиране:** Фонд „Научни изследвания“ към Министерството на образованието и науката

- **Конкурсна сесия:** „Финансиране на фундаментални научни изследвания – 2024“

- **Тематично направление:** Обществени науки

- Проектът е класиран сред най-високо оценените в областта на стратегическите обществени изследвания и иновационното развитие.

Нова научна парадигма

Модел за академично коопериране
в сферата на науката,
стратегическото планиране и
иновациите, целящ съхранение
на културната идентичност
и развитие на капацитет

Административни данни

- **Базова организация:** Университет по библиотекознание и информационни технологии (УниБИТ)
- **Ръководител:** проф. д-р Христина Богова
- **Продължителност:** 36 месеца
от декември 2024 до ноември 2027 г.
- **Официален уебсайт:**
<https://knowhub.unibit.bg>
- **Имейл за контакт:** knowhub@unibit.bg
- УниБИТ е водеща институция в областта на информационните и културните политики, с утвърдени научни екипи и международни партньорства.

Екип на проекта

- Проф. д-р Христина Богова
- Проф. д.ик.н. Стоян Денчев
- Проф. д-р Венцислав Велев
- Проф. д-р Иванка Павлова
 - Доц. д-р Груди Ангелов
- Доц. д-р Стелиана Йорданова
- Гл. ас. д-р Деница Младенова
 - Докторант Милена Цанкова

Проектът се явява в отговор на:

Непълнота на съществуващата парадигма: Когато наличните теории не могат да обяснят или предскажат всички наблюдавани явления.

Акумулиране на аномалии: С времето се натрупват данни, които противоречат на съществуващата парадигма, което води до необходимост от ново мислене.

Липса на координация между науки и изкуства: Въпреки че има значителни успехи в отделни проекти, липсва централизирана координация между научните и креативните общности, както и интегриране на тези усилия в политиките за културното наследство.

Нови научни открития: Технологичният напредък или нови експерименти могат да предоставят информация, която изисква нова теоретична основа.

Недостатъчно внимание към креативните индустрии: Създаването на нови модели на сътрудничество между наука и изкуство изисква нови подходи към финансирането и управлението на такива инициативи. Креативните индустрии все още са слабо представени в научните изследвания и не са достатъчно интегрирани в стратегиите за опазване на културното наследство.

Глобалните заплахи и културното наследство: Климатичните промени, урбанизацията и социалните конфликти изискват нови технологии и подходи за опазване на културното наследство, които да съчетаят наука, изкуство и социални науки. Социално-икономическите промени или глобалните предизвикателства могат да изискват преосмисляне на подходите в науката.

Разширяване на знанието: С нарастването на научните познания може да се наложи обединение на различни теории в по-широка рамка.

Необходимост от стратегически документи

KnowHub

- **Разработване на стратегически рамки:** Необходимо е създаването на стратегически документи, които ясно да очертаят ролята на науката, изкуството и технологиите в опазването на културното наследство. Тези рамки трябва да включват насоки за финансиране, международно сътрудничество и интеграция на различни дисциплини.
- **Политики за подкрепа на креативните индустрии:** Стратегиите трябва да включват конкретни мерки за стимулиране на креативните индустрии да участват в процесите на опазване на културното наследство и да се създадат механизми за координация между академичните, научните и културните институции.
- **Дългосрочни инвестиции и устойчивост:** Документите трябва да определят как да се насърчават дългосрочни инвестиции в интердисциплинарни изследвания и как да се постигне устойчивост на проектите.

Необходимост от нова научна парадигма за академично коопериране

KnowHub

- **Глобални предизвикателства и нужда от мултидисциплинарен подход:** Проблеми като климатичните промени, здравните кризи, устойчивото развитие и неравенството изискват интегрирането на знания от различни научни области. Сегашната научна система, която често е фрагментирана, не може да отговори адекватно на такива проблеми, без да се наложи по-силно коопериране и споделяне на ресурси.
- **Интернационализация на науката:** С развитието на глобализацията и дигиталните технологии границите на научните изследвания стават все по-отворени. За да се използват ефективно ресурсите и да се ускори научният прогрес, е необходима нова парадигма, която акцентира на партньорствата между университети, научноизследователски институти и индустрия на глобално ниво.
- **Отворена наука и свободен достъп до данни:** Традиционните модели на научни публикации и съхранение на данни ограничават достъпа до знание и създават бариери пред кооперирането. Новата парадигма трябва да насърчава отворения достъп до научни резултати, споделянето на данни и ресурси, което да улеснява сътрудничеството между академични институции и изследователи.
- **Финансиране на научни проекти:** Финансирането на изследванията често е насочено към индивидуални проекти или конкуренция между изследователски групи. Новата парадигма трябва да се основава на модели за финансиране, които насърчават колаборативни проекти и обединение на ресурси между институции.
- **Дигитализация и технологични иновации:** Новите технологии предоставят възможности за по-ефективна колаборация между изследователи в реално време чрез платформи за споделяне на данни, съвместна работа по документи и виртуални срещи. Новата парадигма трябва да бъде фокусирана върху създаването и използването на тези технологии за изграждане на по-силни академични партньорства.

Необходимост от създаване на национален академичен център (хъб) към УниБИТ

- **Координиране на усилията:** Хъбът ще служи като платформа за свързване на учени, творци и културни организации, за да се координират усилията за иновации в опазването на културното наследство. УниБИТ има опит в изграждането на подобни мрежи, както и ресурс за координиране.
- **Споделяне на ресурси и знания:** Чрез хъба може да се създаде база данни от знания, иновации и най-добри практики в областта на сътрудничеството между наука и изкуство.
- **Насърчаване на международно сътрудничество:** Хъбът ще насърчава международното сътрудничество и обмена на опит, както и ще подкрепя създаването на глобални проекти за съхранение на културното наследство.

Функции на националния академичен център (хъб)

- **Инкубация на проекти:** Хъбът може да съдейства за разработване и финансиране на иновативни проекти, които свързват наука и изкуство в съхранението на културното наследство.
- **Обучение и менторство:** Хъбът може да осигурява обучения и менторство за учени и творци, които искат да развиват нови модели на коопериране и иновации.
- **Финансово посредничество:** Хъбът може да съдейства за намиране на финансиране за проекти чрез връзки с донори, международни организации и правителства.

Тематичен фокус

Проектът цели да отговори на необходимостта от:

- **Нови форми на академично коопериране**, включващи съвместна работа между учени, творци, плановици и експерти в културната сфера.
- **Интеграция между наука, изкуство и иновации** в името на устойчиво културно развитие.
- **Разработване на стратегически, доктринални и ситуационни документи**, които да осигурят основа за дългосрочни политики и действия

Периметър на изследването

Проектът се стреми да изгради нова научна парадигма чрез:

- **Координационни мрежи между университети и научни институции** – за обмен на добри практики, знания и ресурси.
- **Създаване на национален академичен хъб**, функциониращ като структуриран център за научно-стратегическо взаимодействие.
- **Разработване на нови академични програми**, отразяващи съвременните обществени и културни предизвикателства.
- **Моделиране на ситуационни анализи**, използвани като основа за национални културни и научни стратегии.

Работна хипотеза на проекта

Интегрирането на:

- Мултидисциплинарни академични изследвания
- Иновативни технологии и стратегии
- Механизми за академично коопериране
- → ще доведе до:
- Утвърждаване и опазване на **културната идентичност**
- Насърчаване на **интелектуалната свързаност** обмен
- Подкрепа за **национално икономическо и културно развитие**

Стимулиране на академичното взаимодействие

- **Стипендиантски програми**, насърчаващи млади изследователи в интердисциплинарни направления.
- **Финансови стимули и грантови схеми**, които подкрепят съвместни инициативи между институции и сектори.
- **Разработване на политики за академична мобилност**, насочени към устойчиво академично взаимодействие в национален и международен контекст.
- Формиране на **устойчиви академични мрежи**, работещи по конкретни културни и обществени предизвикателства.

Основни цели на проекта

Цифрови и стратегически инструменти

- Настърчаване на **интердисциплинарното академично сътрудничество**
- Развитие на **технологии за дигитално и физическо съхранение** на културно наследство
- Подкрепа на **креативните индустрии** чрез интеграция с научната сфера
- Изграждане на **национален академичен хъб**
- Създаване на политики за **образование, култура и обществено участие**
- Създаване на **дигитални платформи** за споделяне на резултати, данни и ресурси.
- Апробиране на модели в реална среда чрез **пилотни проекти и демонстрационни модули**.
- Развитие на **международни академични консорциуми**, с фокус върху транснационални проблеми и културна свързаност.
- Интегриране на нови технологии в областта на **дигиталната хуманитаристика** и културната архивация.

Основни цели на проекта:

1. Насърчаване на интердисциплинарното академично коопериране

Цел: Да се създадат нови форми на сътрудничество между академичните среди, които включват науки като история, археология, инженерство и изкуствата (дизайн, медийно изкуство, културни индустрии).

Хармонизация с национални приоритети: Проектът може да подкрепи националната стратегия за иновации и образование, за развитие на стратегическо мислене чрез насърчаване на мултидисциплинарни изследвания и проекти, които обединяват научния и творческия сектор.

2. Развитие на иновативни технологии за съхранение на културното наследство

Цел: Да се използват нови технологии като дигитализация, 3D моделиране, виртуална и добавена реалност за опазване, представяне и популяризация на културни обекти и наследства.

Хармонизация с национални приоритети: Опазването на културното наследство е ключов национален приоритет, а използването на иновативни технологии е в съответствие с насоките за технологично развитие и модернизация.

3. Подкрепа на креативните индустрии чрез интеграция с науката

Цел: Да се стимулира сътрудничеството между учените и творците, като се разработят нови продукти и услуги в областта на културното наследство и изкуствата.

Хармонизация с национални приоритети: Подкрепа на културните и креативните индустрии като двигател на икономическия растеж и културна дипломация.

4. Създаване на национален академичен център (хъб) за координация на научни изследвания и проекти в сферата на културното наследство

Цел: Да се създаде координационен център (хъб), който да съдейства за развитието и управлението на интердисциплинарни проекти, свързани с културното наследство, наука и изкуство.

Хармонизация с национални приоритети: Създаването на подобен хъб подкрепя усилията за децентрализация на научноизследователската дейност и регионалното развитие.

5. Образование и обществено ангажиране

Цел: Да се въведат нови програми за образование и обучение, които включват интеграция на наука и изкуство в контекста на съхранение на културното наследство.

Хармонизация с национални приоритети: Подкрепата за образованието и подготовката на нови кадри е основен национален приоритет, особено в контекста на иновациите и културата.

Очаквани резултати

Разработване на нови интердисциплинарни подходи.

Развитието на нови научни знания чрез интеграция на различни дисциплини като обществени науки – културология, антропология, също така дигитални технологии, изкуствознание, както и история и археология.

Разширяване на знанията в областта на съхраняване на културната идентичност, както и опазването на културното наследство чрез внедряване на нови технологии и методологии.

Създаване на нови модели за дигитализация и съхранение на културната идентичност и преодоляване на проблеми от глобално естество като демография, миграция, загуба на културно съдържание, посредством създаването на нови интегрирани модели, стоящи в основата на нова научна парадигма.

Използване на различен тип моделиране, виртуална и добавена реалност, които могат да бъдат прилагани както в академични изследвания, така и в обществени инициативи.

Разработването на нови форми на сътрудничество между академични институции, държавни и обществени организации ще обогати познанията за възможностите за интердисциплинарни изследвания и ще покаже как те могат да допринесат за развитие на креативните индустрии и социални иновации.

Реализиране на дейности в обсега на националната сигурност и отбрана.

Формирането на национален академичен център (хъб) към УниБИТ, който да се превърне в нов тип научно място, където науката ще се преплита с креативността.

KnowHub

Нова научна парадигма

**МОДЕЛ ЗА АКАДЕМИЧНО
КООПЕРИРАНЕ В СФЕРАТА
НА НАУКАТА, СТРАТЕГИЧЕСКОТО
ПЛАНИРАНЕ И ИНОВАЦИИТЕ,
ЦЕЛЯЩ СЪХРАНЕНИЕ
НА КУЛТУРНАТА ИДЕНТИЧНОСТ
И РАЗВИТИЕ НА КАПАЦИТЕТ**

Договор: № КП-06-Н85/5 от 05.12.2024 г.